Масицька, Тетяна, і Юлія Васейко. «Граматична своєрідність ідіостилю Ірини Жиленко: семантичні різновиди суб'єкта у структурі речення». *Лінгвостилістичні студії*, вип. 16, 2022, с. 84–93.
Masytska Tetiana, and Vaseiko, Yuliia. "Grammar Originality of Iryna Zhylenko's Individual Style: the Subject's Semantic Varieties in the Sentence Structure". *Linguostylistic Studies*, iss. 16, 2022, pp. 84–93.

УДК 811.161.2'367.332.6:821.161.2'06.08Жиленко
https://doi.org/10.29038/2413-0923-2022-16-84-93

ГРАМАТИЧНА СВОЄРІДНІСТЬ ІДІОСТИЛЮ ІРИНИ ЖИЛЕНКО: СЕМАНТИЧНІ РІЗНОВИДИ СУБ'ЄКТА У СТРУКТУРІ РЕЧЕННЯ

Тетяна Масицька
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
Луцьк, Україна

Юлія Васейко
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
Луцьк, Україна

У статті проаналізовано граматичні особливості ідіостилю Ірини Жиленко. Основну увагу приділено встановленню семантичних різновидів суб'єкта в поетичних творах письменниці. Суб'єкт визначено як залежний від предиката компонент реченнєвої конструкції. Здійснено порівняльний аналіз валентності й залежності. Обґрунтовано доцільність теорії синтаксичної залежності для аналізу семантико-синтаксичної структури речення. Визначено основні різновиди предикатних компонентів: предикати дії, процесу, стану та якості. Аналіз семантичного вираження суб'єктів, залежних від предикатів, дозволив виокремити 4 семантичні групи. Зафіксовано, що у першій групі суб'єкт позначає номінацію особи / істоти. Друга група репрезентує номінації суб'єкта, який стосується навколишнього середовища (істоти / предмети). До третьої групи належить суб'єкт, що виражає предметне значення. До четвертої групи зарахований імпліцитний суб'єкт (лексично невиражений суб'єкт стану), який має нульове вираження. Виявлено, що в першій та третій групах компоненти реченнєвих конструкцій переважно формують предикати дії та процесу. Друга група репрезентує наявність у реченнях предикатів дії, процесу, стану та якості. У четвертій групі в реченнєвих структурах наявний предикат стану. Доведено, що реченнєві конструкції Ірини Жиленко містять оригінальні образи, це пояснює незвичне поєднання залежного від предиката суб'єкта. Для творчого стилю письменниці характерне використання суб'єкта як у препозиції щодо предиката, так і в постпозиції.

Ключові слова: структура речення, синтаксична залежність, валентність, предикат.

© Масицька Т., Васейко Ю., Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2022.
Це стаття відкритого доступу на умовах CC BY-NC 4.0

GRAMMAR ORIGINALITY OF IRYNA ZHYLENKO'S INDIVIDUAL STYLE: THE SUBJECT'S SEMANTIC VARIETIES IN THE SENTENCE STRUCTURE

Tetiana Masytska
Lesya Ukrainka Volyn National University, Lutsk, Ukraine

Yuliia Vaseiko
Lesya Ukrainka Volyn National University, Lutsk, Ukraine

This article highlights grammatical features of Iryna Zhylenko's individual style. The study seeks to identify the semantic varieties of the subjects dependent on the predicate in the poetic works of the writer. The subject is defined as a predicate-dependent component of a sentence structure. The paper presents a comparative analysis of valence and dependence phenomenon, and the authors substantiate the expediency of the theory of syntactic dependence for the analysis of the semantic-syntactic structure of a sentence. It has been revealed that the predicates that define the dependent subject have the appropriate semantics. The predicate is differentiated into action, process, state, and quality predicates. Analysis of the semantic expression of predicate-dependent subjects allows for distinguishing 4 semantic groups. In the first group, the subject indicates the nomination of a person or a living being. The second group represents the nominations of the subject related to the environment (creatures/objects). The third group includes the subjects that express the substantive meaning. The fourth group deals with the implicit subject (lexically unexpressed subject of the state) with zero expression. The study argues that the predicates of action and process in the first and third groups determine the dependent components in the sentences. The second group represents the action, process, state, and quality predicates' presence in sentences. In the fourth group, the dominant components are omnipresent predicates of the all-encompassing state. Sentences in Iryna Zhylenko's poetry contain fresh original images, and it explains the unusual combination of predicate and dependent subject. The creative style of the writer is characterized by the use of the subject in both the position before the predicate (pre-position) and after the predicate (post-position).

Key words: sentence structure, syntactic dependency, valency, predicate.

Вступ. Мовотворчість видатної української письменниці Ірини Жиленко привертає увагу багатьох мовознавців. Її поетична спадщина має оригінальний авторський стиль, граматичні особливості якого простежуються поезії письменниці. Авторську манеру мисткині вирізняють особливості не тільки лексичних, а й граматичних одиниць, що в сукупності репрезентують її індивідуальний стиль. Аналіз граматичної структури поетичних творів Ірини Жиленко вказує на її пріоритети в оформленні реченнєвої структури, на її вибір тих синтаксичних конструкції, які органічно передають образи, тему і проблематику поетичних творів, власні ідейні позиції сприймання дійсності. Погоджуємося з думкою К. Сардарян про те, що доробок талановитої письменниці є унікальним явищем, проте творчість майстрині проаналізована недостатньо («Лексико-стилістичні» 222).

Дослідники мовотворчості Ірини Жиленко сконцентрували увагу на мовностилістичних аспектах поетичних образів (Кайдаш), поетичній

суб'єктності (Дроздовський); дослідили домінантні типи метафоричних перенесень, лексико-семантичні особливості художнього тексту, ґенезу творчого дискурсу й індивідуального стилю (Сардарян); проаналізували мовну реалізацію концептів (Слюніна); систематизували темпоральні металогічні образи в лінгвістичній інтерпретації (Мішеніна); схарактеризували явище парцеляції в художньому дискурсі як вияві авторизації (Шевченко); проаналізували архетипні концепти художнього мовомислення (Ільїна).

Дослідження номінацій суб'єктного компонента в поезіях Ірини Жиленко є важливим, оскільки репрезентує сприймання навколишнього світу, виявляє своєрідне світобачення письменниці. Детальний аналіз реченнєвих структур сприятиме розумінню особливостей ідіостилю письменниці.

Проблематика граматичного суб'єкта висвітлена в наукових розвідках І. Вихованця, А. Загнітка, М. Степаненка, М. Мірченка, О. Межова та інших мовознавців. Дослідження і детальна систематизація різновидів суб'єкта залишаються *актуальними*, оскільки дозволяють з'ясувати структурні особливості реченнєвих конструкцій поетичних творів Ірини Жиленко. Стаття продовжує цикл публікацій авторів, що висвітлюють граматичні особливості ідіостилю письменників (Масицька, *Різновиди* 110-120; Масицька і Васейко 51-53; Масицька і Мельник 129-137).

Мета дослідження – визначити основні семантичні різновиди суб'єкта в поетичних творах Ірини Жиленко. Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких завдань: 1) схарактеризувати суб'єкт як залежний від предиката компонент речення; 2) визначити основні семантичні типи предикатів, що зумовлюють залежний суб'єкт; 3) виокремити групи, що репрезентують семантичні варіанти суб'єктного компонента.

Матеріал і методи дослідження. Матеріалом дослідження слугувала збірка вибраних творів Ірини Жиленко «Євангеліє від ластівки». Для фіксації реченнєвих конструкцій із залежними від предикатів суб'єктними компонентами використано *метод суцільного добору*. Для граматичного аналізу суб'єктних компонентів застосовано *описовий метод*. *Системно-класифікаційний метод* уможливив систематизацію суб'єктних компонентів. Для характеристики особливостей суб'єкта в реченнєвих структурах поетичних текстів слугував м*етод функційного аналізу*, прийом *трансформаційного аналізу* – для виявлення базових реченнєвих конструкцій.

Результати дослідження і дискусія. У сучасних мовознавчих дослідженнях поняття суб'єкт визначають, опираючись на його семантику. Граматичний суб'єкт – це компонент синтаксичної структури речення, що позначає носія ознаки або стану, назву істоти, особи, на відміну від об'єкта – назви неістоти (Загнітко, *Словник* 4: 409-410). На відміну від підмета, який є компонентом формально-синтаксичної структури речення, суб'єкт є

складником семантико-синтаксичної структури речення. Повністю погоджуємося з думкою А. Загнітка, який зазначив, що компоненти семантико-синтаксичної структури речення корелюють із членами речення формально-синтаксичної структури, тому суб'єкт (агенс) найчастотніше зреалізований в позиції підмета. На думку дослідника, «такий вияв можна з певністю назвати первинним для певної національної мови, оскільки він відображає усталену модель сприйняття об'єктивної дійсності та її відповідну інтерпретацію» (*Теоретична граматика* 598).

У сучасних дослідженнях суб'єктний компонент аналізують переважно з опорою на теорію валентності (Вихованець 123-125; Загнітко, *Теоретична граматика* 608-610; Мірченко 156; Межов 50, 125). На нашу думку, аналіз суб'єкта у граматичній структурі реченнєвих одиниць потрібно здійснювати через призму теорії залежності (Масицька, *Типологія* 22-24). Синтаксис залежностей репрезентує детальні особливості побудови реченнєвої конструкції. У сучасній граматиці розмежування понять *валентність* і *залежність* залишається проблемним. У новітніх лінгвістичних студіях валентність визначають як міжрівневу категорію та аналізують на морфологічному рівні відповідно до різних частин мови (Костусяк 185-282); виокремлюють її на перетині синтаксису й лексичної сполучуваності як синтаксичну потенцію, що має здатність приєднувати та програмувати інші повнозначні слова (Межов 13-14). Уважаємо, що опертя на теорію залежності більш прозоро пояснює граматичні механізми утворення реченнєвих конструкцій та їхні складові компоненти семантико-синтаксичного елементарного рівня (предикат та залежні від нього компоненти речення: суб'єкт, об'єкт, адресат, інструменталь, локатив).

У дослідженнях семантико-синтаксичної структури речення пріоритет належить предикату, оскільки, від його семантики і реченнєвотвірних властивостей залежить не тільки структурна організація речення та його компонентів, а й їхній семантичний потенціал. На сьогодні в лінгвістиці виокремлено основні різновиди предикатних слів (Вихованець 250-258, Загнітко, *Теоретична граматика* 594-606; Мірченко 114–132; Межов 51–60), але не створено єдиних критеріїв для їхньої характеристики. На нашу думку, потрібно виокремити три основних різновиди предикатних одиниць: 1) предикати дії; 2) предикати процесу; 3) предикати стану, оскільки предикати процесу й стану досить показово різняться семантикою. Предикати стану поділяємо на предикати всеохопного стану, предикати якості, предикати кількості й предикати стану-відношення.

У поетичних творах Ірини Жиленко залежний суб'єкт зумовлений такими групами предикатів:

1) предикати дії: *А із мого блокнота раптом* ***знялася*** *зірки чиста й висока* ***нота*** (Жиленко 86); *І* [**я**] ***вишиваю*** *замки романтичні зеленим та бузковим муліне* (Жиленко 87); ***Дід*** *їй возика* ***ладнає*** (Жиленко 148); *...* ***баба***

тісто ***місить*** (Жиленко 148); *...**гулі** <> **принесли** в торбинці для сина гостинці (с.142); **Кішка** в півня пазурями **цілить** (с.407);*

2) предикати процесу: *... **я росту** ...* (Жиленко 87); *...* [**гобелен**] *майже **вицвів*** (Жиленко 89); ***Жила** старенька **панна** Маргарита* (Жиленко 88); *...**кришталь** <> **дзвенить*** (Жиленко 150); *Довго **я** голівку **сушила*** (Жиленко 71); *І **світліє** мокрий **сад*** (Жиленко 30); *Треммять **поети*** (Жиленко 226);

3) предикати стану: *... **я** сонцем **плачу*** (Жиленко 88); *... **я** все уже **забула*** (Жиленко 89); *...* [***дід** та **баба***] *<> вже не **сумують*** (Жиленко 148); ***Зітхає поїзд** голосом моїм* (Жиленко 149); *...отого козака ... дві дівки **люблять** (с.182);*

4) предикати якісного стану: *І вже **готові** для нас **гостинці*** (Жиленко 87); ***Казки правдиві**, як діти* (Жиленко 149); *А **очі** вже **сумні*** (Жиленко 151); ***Скриня спорожніла*** (Жиленко 254).

Детальний аналіз суб'єктів, залежних від предикатів, дозволивив виокремити 4 семантичні групи.

У першій групі залежний суб'єкт позначає номінацію особи / істоти:

1) номінація імені, напр.: *...**Марія** <> пішла додому* (Жиленко 195); *А **Секлета** <> язиком забігла в кожнісіньку хату* (Жиленко 185); *А **Марія** все повзе й повзе* [до церкви] (Жиленко 190); *...тайний радник **Тусман** сидів на пам'ятникові курфюсту* (Жиленко 426);

2) номінація прізвища, напр.: ***Зарецький** знов малює мій портрет* (Жиленко 418); *...мсьє **Сєвєрянін** уже щось подібне писав* (Жиленко 72); *Привіз **Галчинський** препишні ружі, **Рей Бредбері** вино з кульбабок* (Жиленко 415); *А **Плужник*** [приніс] *айстри, як він – недужі* (Жиленко 415);

3) загальна назва, напр.: ***Дитя** на квітку видивляє очі* (Жиленко 132); *І пішов **хлопчина** прямо* (Жиленко 119); *...* [**сусід**] *тягнув свою авоську з магазину ...* (Жиленко 133); ***Сусідка** білила хлівець* (Жиленко 446); *Онде **жінка** з дитям на руках тихо в'яне в старому плащику* (Жиленко 396); ***Людина** стоїть у калюжі* (Жиленко 118); *...а назустріч **дядько** несе кота* (Жиленко 206);

4) номінація членів сім'ї, напр.: *...**мама** вчила змала в тьотів пальцями не тикати* (Жиленко 404); ***Дружина** у лазурнім кімоно з балкона насварила хулігана* (Жиленко 255); *...**дідусь** у окулярах погладить допотопний грамофон* (Жиленко 151); *Потім **наукою** зайнялася **доня*** (Жиленко 99); ***Синок** біжить в червоній сорочині на захід сонця, у рожеве поле* (Жиленко 290);

5) номінація шанобливого називання особи, напр. *Печальний **пан** сидів у «мерседесі»* (Жиленко 431); ***Пані** варить не куліш* (Жиленко 403); ***Господиня** в фартух збирає удосвіта зорі і чистить їх сіллю* (Жиленко 258); *...краплю жалості на їх гірке похмілля **сеньйора** подала з щедрот своїх* (Жиленко 431); *Вже за рогом **дами** строгі з'їли в барі фрікасе* (Жиленко 406); *А **сеньйора**, **дама**, **пані**, **леді** вже розпочинає свій прийом* (Жиленко 434);

6) назва виробничої діяльності, напр.: ***Двірник*** *надвечір обійшов сусідів* (Жиленко 242); ***Двірничка*** *<> виносила клейноди своєї влади – стареньку швабру з ганчіркою* (Жиленко 129); *...**капітан** розлив парфуми* (Жиленко 34); *В кав'ярні <> сидів <> знайомий мій **професор*** (Жиленко 237); ***Офіціант*** *<> приніс кока-колу і кекс* (Жиленко 257);

7) номінація соціального стану, напр.: *... **школяр** замахав картузиком* (Жиленко 139); *На базарі **жебрак** сміття розгортає руками тремтячими* (Жиленко 394);

8) номінація історизмів, напр.: *До церкви, статечно вбрані, простують **миряни*** (Жиленко 179); *Ввійшов **козак** у корчму, як панська дитина* (Жиленко 192); *Приїздили дохтур і **жандарм*** (Жиленко 195);

9) номінація жаргонної лексики, напр.: *На синій, на сяючий спалах вікна, немов на ліхтар, ошаліло летіла зелена подільська **шпана**...* (Жиленко 122);

10) номінація сакральної лексики, напр.: *Хай береже спочинок ваш **Господь*** (Жиленко 419); ***Бог*** *(у пику довбодзьобам) розкриває парасольку* (Жиленко 402);

11) номінація героїв казок, напр.: *...за вікном стоїть маленький **гном*** (Жиленко 32); *...І легко, і тайно з'їжджаються в гості **феї*** (Жиленко 134);

Залежний суб'єкт цієї групи формує іменникова лексика. Також авторка поетичних творів послуговується суб'єктом, який виражений особовими займенниками, напр.: *...у синім романтичнім флері **– я** розквітаю над-зви-чай-но...* (с.415); ***Я*** *тихо молюся* [Богові] (Жиленко 397); *Мені би музам служити* (Жиленко 433); *А **ти** стоїш (біля дверей)* (Жиленко 432); *І **він** їй зрадіє* (Жиленко 155).

Друга група репрезентує номінації суб'єкта, який стосується навколишнього середовища (істоти / предмети):

1) назви тварин, напр.: ***Коник*** *приспить нас ...* (Жиленко 48); *...**песик** хвостиком махає* (Жиленко 148); *...журиться **киця*** (Жиленко 148); *Святкують **миші** радісне весілля* (Жиленко 150); *А **кішка** у чорнім сидить на моїм димарі* (Жиленко 399);

2) назви птахів, напр.: *В сінях у нас завелись **ластів'ята*** (Жиленко 48); *...**півень** розбудить* [нас] (Жиленко 48); *...раптом **чайка** дзвінко прокигиче* (Жиленко 81); *А **сорока** косить оком* (Жиленко 401); *Стука **дятел** у кору суху* [клювом] (Жиленко 449); *...гулі <> **принесли** в торбинці для мами гостинці* (Жиленко 144);

3) назви комах, напр.: *У Лукії **мурашки** побігли по спині* (Жиленко 107); *... іноді нас супроводжували **метелики**...* (Жиленко 181); *...на березі перед нами <> стрибали <> **коники*** (Жиленко 181);

4) назви безхребетних тварин, напр.: ***Рак*** *з-під місточка вистромив клешні* (Жиленко 48);

5) назви рослин, напр.: ***Сонях*** *старенький смутно згорбатів* (Жиленко 48); *Остання **айстра** за вікном співала* (Жиленко 105); *...кучерявиться **спориш*** (Жиленко 84); *Цвіли **ромашки**, **дзвоники**,*

гвоздички (Жиленко 274); *Кріпко запахла* ***гречка*** (Жиленко 85); *...світиться* ***сальвія*** *вночі* (Жиленко 208); *Між бруківкою старою* ***подорожник*** *миршавів* (Жиленко 413);

6) назви плодів, напр..: *Після дощу багряніють* ***черешні*** (Жиленко 48); *Темно багряніють* ***вишні*** (Жиленко 84);

7) назви дерев, напр.: *…наснились ваші* ***пальми****...* (Жиленко 33); *Багріє лиш* ***калина*** (Жиленко 322);

8) назви пори року, напр.: ***Осінь*** *вмирає* (Жиленко 419); *В раї лиш* ***літо*** *раює* (Жиленко 419);

9) назви пори доби, напр.: ***День*** *пішов* (Жиленко 142); *...****день*** *гримить!* (Жиленко 216); ***Ніч була глибока*** *і* ***сива*** (Жиленко 28).

10) номінація атмосферних явищ природи, напр.: *І раптом* ***сніг*** *знайшов моє обличчя ...* (Жиленко 71); *...мокрий* ***вітер*** *б'ється круг зап'ястя* (Жиленко 23); *І* ***туман*** *обляже птицю* (Жиленко 46); *...****Завія*** *ж святкувала перемогу* (Жиленко 176); *Літній* ***дощик*** *хлипа* (Жиленко 267);

11) номінація астрономії, напр.: *Тихе* ***сонце*** *перейде куполами лаври* (Жиленко 126); *Юний* ***місяць*** *олтар засвітив* (Жиленко 397); *…піднялась в досвітній час трагічна* ***зірка*** (Жиленко 146);

12) метафорична номінація, напр.: ***Зелений Змій*** *давав поради* (Жиленко 230).

До третьої групи належить залежний суб'єкт, що виражає предметне значення:

1) номінація міста, напр.: *...засипає* ***Київ*** *(с.267);*

2) номінація конкретного предмета, напр.: ***Стрілка*** *на цифру не попадає* (Жиленко 404); ***Годинник*** *ворушить вусами* (Жиленко 138); ***Ліхтарі*** *стояли на колінах перед моїм засмученим лицем* (Жиленко 176); *...****шарф*** *зрожевів, збагрянів* (Жиленко 214);

3) номінація транспортного засобу, напр.: ***Трамваї*** *спали в сяючих барлогах* (Жиленко 176); *Золота* ***електричка*** *прострочила сніги і згасла* (Жиленко 394); *В пітьмі світились* ***пароплави*** (Жиленко 84);

4) абстрактна номінація, напр.: *…****присмерки*** *наповнюють кімнату* (Жиленко 21); *...остання* ***сонячність*** *на платті згасає сумовито і красиво ...* (Жиленко 22); *…пресвітла* ***тиша*** *сіялася з неба* (Жиленко 31); *Зійшло на нас* ***благословення*** (Жиленко 84); ... *горить серпнева* ***спека*** (Жиленко 33); *...і жарко спалахнула* ***мить****!* (Жиленко 167); *Нас не люблять* ***чудеса*** (Жиленко 408);

5) номінація анатомії, напр.: *А за ними радісно золотяться Ваші* ***очі*** (Жиленко 26); *Сіріє в дзеркалі* ***обличчя*** (Жиленко 209); *...* ***серце*** *моє задзвеніло травневої ночі* (Жиленко 236).

Залежні суб'єкти другої та третьої груп репрезентовані іменниковою лексикою.

До четвертої групи зараховуємо імпліцитний суб'єкт (лексично невиражений суб'єкт стану), який має нульове вираження. Такий суб'єкт прихований у семантиці предиката, що позначає всеохопний стан, напр.:

весніє – весна, вечоріє – вечір, дніє – день, туманить – туман, морозить – мороз. Суб'єкт у таких реченнях відсутній, бо є зрозумілим із контексту, напр.: *Завечоріло...* (Жиленко 32); *Світало* (Жиленко 135); *Холодає* (Жиленко 411); *Вже темніє рано* (Жиленко 115); *А уже й до зими задзвонило* (Жиленко 147).

У першій та третій групах переважно функціюють предикати дії та процесу. Друга група репрезентує наявність предикатів дії, процесу, стану та якості. У четвертій групі домінувальним компонентом є предикат всеохопного стану. У більшості речень суб'єктний компонент семантико-синтаксичної структури співвіднесений з підметом, однак у реченнях на кшталт: *…наснилось оленя із порцеляни на роялі* (Жиленко 33); *…мені наснились ваші пальми і промінь...* (Жиленко 33) компоненти формально-синтаксичної структури речення *наснилось оленя*, *наснились пальми, промінь* належать до граматичного ядра. Семантико-синтаксична структура цих речень репрезентує ці ж компоненти як предикат і залежні об'єкти: *…наснилось оленя із порцеляни на роялі – У сні я бачу оленя із порцеляни на роялі; …мені наснились ваші пальми і промінь... – У сні я бачу ваші пальми і промінь.*

У поезіях мисткині окремі реченнях репрезентують незвичайні образні картини, тому в таких синтаксичних конструкціях семантика предиката зумовлює обмежену кількість складників речення, а залежний суб'єкт виражений предметним значенням, напр.: *...і* ***хвиля*** *світла зносила дитину* (Жиленко 32); ***Ріка*** *часу несе й несе (куди?) повз береги то щастя, то біди* (Жиленко 132); *...****дощі*** *<> пронесли листя по канавці...* (Жиленко 440); *...мій* ***зір*** *наносив саркастично новий сюжетик ...* (Жиленко 388).

Реченнєві конструкції Ірини Жиленко містять оригінальні образи, це пояснює незвичне поєднання залежного від предиката процесу суб'єкта, напр.: *...****всміхається віконце*** (Жиленко 267); *...****земля*** *волошок* ***розквітає*** *синьо, рясно* (Жиленко 411); *...****грудень стигне*** *в криницях* (Жиленко 209); *...І така* ***спалахнула*** *пронизлива* ***синь*** (Жиленко 235); *...****зацвітає скрипка*** (Жиленко 263); ***Лементує*** *птицям* ***даль*** (Жиленко 446).

Для творчого стилю письменниці характерне використання залежного суб'єкта як у препозиції щодо предиката, напр.: ***Сонце*** *згасає у шибах оранжерей* (Жиленко 321); ***Душа*** *школяріє...* (Жиленко 405); *Услід йому* ***ручки*** *дитячі цвіли* (Жиленко 236), так і в постпозиції, напр.: *...зацвітав над землею <>* ***Місяць*** (Жиленко 235); *...пливла до мене* ***статуетка*** *по морю світлого роялю* (Жиленко 33); *Але в саду цвіли вже нові* ***троянди*** (Жиленко 260).

Висновки та перспективи досліджень. Предикат та залежний від нього суб'єкт становлять основу реченнєвих конструкцій поетичних творів Ірини Жиленко. Залежний суб'єкт зумовлюють предикати дії, предикати процесу, предикати стану та предикати якості. За семантичним різновидом залежного суб'єкта, який представлений у поезіях Ірини Жиленко, виокремлено 4 групи. Найємнішими семантичними групами є

група на позначення осіб і група на позначення істот / предметів навколишнього середовища. Семантичний потенціал предикатів визначає кількість залежних компонентів і впливає на їхню значеннєву диференціацію. Перспективним уважаємо детальний аналіз усіх зумовлених різнотипними предикатами залежних компонентів семантико-синтаксичної структури реченнєвих конструкцій у мовотворчості Ірини Жиленко для розуміння основних тенденцій організації синтаксичних одиниць.

Список використаної літератури

Вихованець, Іван. *Граматика української мови. Синтаксис*. Київ: Либідь, 1993.

Дроздовський, Дмитро. Поетична суб'єктність у віршах Ірини Жиленко. *Слово і час*, № 1, 2008, с. 10-8.

Жиленко, Ірина*. Євангеліє від ластівки*. Київ, 2006.

Загнітко, Анатолій. *Словник сучасної лінгвістики: поняття і терміни*. У 4 т. Донецьк, 2012.

Загнітко, Анатолій. *Теоретична граматика сучасної української мови. Морфологія. Синтаксис*. Донецьк, 2011.

Ільїна, Олена. *Архетипні концепти українського художнього мовомислення.* Харків, 2021.

Кайдаш, Алла. «Мовностилістичний аспект образу сім'ї в концептосфері ДІМ поезії Ірини Жиленко». *Література та культура Полісся. № 91. Серія: Філологічні науки*, № 10, 2018, с. 186-91.

Костусяк, Наталія. *Структура міжрівневих категорій сучасної української мови*. Луцьк, 2012.

Масицька, Тетяна. *Типологія семантико-синтаксичних залежностей*. Луцьк: ПВД «Твердиня», 2016.

Масицька Тетяна. «Різновиди семантико-синтаксичної залежності суб'єкта дії у прозових творах Йосипа Струцюка». *Лінгвостилістичні студії*, вип. 11, 2019, с. 110-20.

Масицька, Тетяна, і Юлія Васейко. «Семантико-синтаксичні особливості авторського тексту Анатолія Свідзинського: диференціація суб'єкта». *Актуальні проблеми сучасної освіти та науки в контексті євроінтеграційного поступу: матеріали VI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, присвяченої 20-ти річчю інституту.* Луцьк: Вежа-Друк, 2020, с. 51-3.

Масицька Тетяна, і Ірина Мельник. «Граматичні особливості ідеостилю Лесі Українки: функції локатива у драмі-феєрії «Лісова пісня». *Лінгвостилістичні студії*, вип. 12, 2020, с. 129-37.

Межов, Олександр. *Типологія мінімальних семантико-синтаксичних одиниць*. Луцьк, 2012.

Мірченко, Микола*. Структура синтаксичних категорій*. Луцьк, 2004.

Мішеніна, Тетяна. «Лінгвістична інтерпретація темпоральних металогічних образів в українському ідіописьмі (на прикладі творчості Ірини Жиленко)». *Філологічні студії. Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету*, вип. 15, 2016, с. 222-36.

Сардарян, Каринна. «Метафора у структурі поетичного тексту І. В. Жиленко». *Studia Linguistica*, вип. 8, 2014. с. 404-9.

Сардарян, Каринна. «Лексико-стилістичні особливості книги спогадів «Homo Feriens» Ірини Жиленко». *Дослідження з лексикології і граматики української мови*, вип. 15, 2014, с. 222-9.

Сардарян, Каринна. *Творчість Ірини Жиленко у контексті розвитку української літератури другої половини XX – початку XXI століття*. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2016.

Слюніна, Олена. «Концепт ВОГОНЬ у творчості І. В. Жиленко». *Науковий журнал Львівського державного університету безпеки життєдіяльності «Львівський філологічний часопис»*, №3, 2018, с. 239-43.

Шевченко, Тетяна «Парцеляція в художньому дискурсі як вияв авторизації». *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія,* № 49, том 2, 2021, с. 41-4.

References

Vykhovanets, Ivan. *Hramatyka ukrainskoi movy*. Syntaksys. Kyiv: Lybid, 1993.

Drozdovskyi, Dmytro. "Poetic of subject in the poems of Irina Zhilenko", *Slovo i Chas*, no 1, 2008, pp. 10–8.

Zhylenko, Iryna. *Yevanheliie vid lastivky*. Kyiv, 2006.

Zahnitko, Anatolii. Slovnyk suchasnoi linhvistyky: poniattia i terminy. 4 vols. Donetsk, 2012.

Zahnitko, Anatolii. *Teoretychna hramatyka suchasnoi ukrainskoi movy. Morfolohiia. Syntaksys.* Donetsk, 2011.

Ilina, Olena. *Arkhetypni kontsepty ukrainskoho khudozhnoho movomyslennia*. Kharkiv, 2021.

Kaidash, Alla. "The linguistic-stylistic aspect of a family image in the conceptual sphere DIM(HOME) of Iryna Zhylenko's poetry", *Literature and Culture of Polissya No 91. Series "Philology Research"*, no 10, 2018, pp. 186-91.

Kostusiak, Nataliia. *Struktura mizhrivnevykh katehorii suchasnoi ukrainskoi movy*. Lutsk, 2012.

Masytska, Tetiana. *Typolohiia semantyko-syntaksychnykh zalezhnostei*. Lutsk: PVD "Tverdynia", 2016.

Masytska Tetiana. "Semantic-syntactic Dependency Varieties of the Subject of Action in Joseph Strutsiuk's Prose". *Linguostylistic Studies*, iss. 11, 2019, pp. 110-20.

Masytska, Tetiana, and Yuliia Vaseiko. "Semantic and syntactic features of the author's text by Anatoliy Svidzinsky: differentiation of subject". *Aktualni problemy suchasnoi osvity ta nauky v konteksti yevrointehratsiinoho postupu: materialy VI Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi internet-konferentsii, prysviachenoi 20-ty richchiu instytutu.* Lutsk: Vezha-Druk, 2020, pp. 51-3.

Masytska Tetiana, and Iryna Melnyk. "Grammatical Features of Lesya Ukrainka's Idiostyle: Functions of Locatives in the Fairy-drama "The Forest Song"". *Linguostylistic Studies*, iss. 12, 2020, pp. 129-37.

Mezhov, Oleksandr. *Typolohiia minimalnykh semantyko-syntaksychnykh odnyts*. Lutsk, 2012.

Mirchenko, Mykola. *Struktura syntaksychnykh katehorii*. Lutsk, 2004.

Mishenina, Tetiana. "Linguistic Interpretation of temporal metalogical patterns in Ukrainian idiostyle (based on the works of Iryna Zhylenko)". *Philological Studies. Scientific bulletin of Kryvyi Rih State Pedagogical University*, iss. 15, 2016, pp. 222-36.

Sardaryan, Karynna. "Metaphor in the Structure of a Poetic Text of I.V. Zhylenko". Studia-Linguistica, iss. 8, 2014, pp. 404-9.

Sardaryan, Karynna. "Lexical and stylistic features of the book of memoirs «Homo Feriens» of I.V. Zhilenko". *Doslìdžennâ z leksikologìï ì gramatiki ukraïns'koï movi*, iss. 15, 2014, pp. 222-9.

Sardaryan, Karynna. *Tvorchist Iryny Zhylenko u konteksti rozvytku ukrainskoi literatury druhoi polovyny XX – pochatku XXI stolittia*. Kyiv : Vydavnychyi dim Dmytra Buraho, 2016.

Слюніна, Олена. "Concept of FIRE in the poetry by I.V. Zhylenko". *Scientific Jornal of the Lviv State University of Life Safety "Philological Periodical of Lviv"*, no 3, 2018. pp. 239-43.

Shevchenko, Tetiana. "Parceling in artistic discourse as authorization". *Scientific Herald of International Humanitarian University. Series "Philology"*, no 49, vol. 2, 2021, c. 41-4.

Стаття надійшла до редколегії 04.03.2022